

VII. Socializace jako umísťování ve společenských strukturách

1. Genderová identita jako „vrůstání“ do genderových struktur
2. „Normální biografie žen“
3. Souhrnné zhodnocení a kritika socializačních teorií
4. Reifikace genderu a nutnost jeho dekonstrukce

Literatura: Šmausová, G. (2002): Proti tvrdošíjné představě o ontické povaze gender a pohlaví (in: Sociální studia 7, str. 15-27)

10.00-11.40; 12.00-13.30, místo J 31

1. Socializace jako umísťování ve společenských strukturách

Lévy, René, Der Lebenslauf als Statusbiographie: die weibliche Normalbiographie in makrosoziologischer Perspektive, Stuttgart 1977

Biografie žen jako statusová biografie,
identita jako statusová konfigurace

Teze: Individua se v průběhu života snaží zaujmout co nejvyšší pozici ve vertikální struktuře,
vyrovnat nerovnosti z pozic v různých strukturách,
dosáhnout plné statusové konfigurace.

Biografie není předurčena jen vývojem a podmínkami v ranném dětství,
ale do značné míry uskutečňováním určitých anticipujících projektů.
Anticipací a vědomá rozhodnutí jsou ve vysoké míře závislá
na genderovém a věkovém uspořádání společnosti.

2. Normální biografie žen

Neustálá nutnost volby určitých trajektorií v “rozhodujících” životních momentech, konstruovaných jako

institucionalizované přechody z jedné životní fáze do druhé.

Škola,

volba budoucího povolání a umístění v pracovních hierarchiích.

Sňatkový trh: význam módy, ženskost a sexuální atraktivita,

Rozhodnutí pro budřto

manželství (solidarita a podpora, zlepšení pozice ve vertikální struktuře, závislost a subordinace) nebo

„*svobodnou*“ *existenci* (individualismus, nezávislost, svoboda, ...omezenější přístup ke zdrojům, osamocenost?).

Nesoučasnost mužské a ženské statusové biografie.

Rozhodnutí pro dítě a pro počet dětí,
volba různých modelů – jen mateřská role, povolání i mateřství,
dělbba rodinných prací,
způsob organizace výchovy dětí – matka, oba rodiče, příbuzní, starší děti,
instituce,
rozdíly podle společenských vrstev (podle vzdělání).

Dočasnost mateřského statusu – neúplná statusová konfigurace,
fáze „prázdného hnízda“, zakrývání ztráty mateřského statusu
psychosomatickými problémy klimakteria a náhradními pomocnými statusy
(nemoc).

Význam věku v statusové konfiguraci, nesoučasnost mužské a ženské
statusové biografie,
subjektivní (ne)spokojenost žen se svými volbami.

3. Souhrnné zhodnocení socializačních teorií

Socializační teorie prokázaly, že gender je produktem výchovy.

Normální“ biografie s nátlakem k heterosexuality končí přijetím gender, které koresponduje s pohlavím, připsanému tělu (Laqueur 1992).

Na povrch nebo do těla vepsané genderové znaky zřejmě tvoří část oné kvazi-reziduální identity, která je předpokladem viditelnosti „žen“ a „mužů“.

Kritika socializačních teorií: nakonec kontraproduktivně afirmativně potvrdily genderovanou skutečnost:

rozdílnosti mezi muži a ženami se chápou stejně bytostně (onticky), jako by byly vrozené,
naučené rozdíly se stávají jakousi druhou přirozeností.

Většina genderových výzkumů zastává toto stanovisko při výzkumu rozdílného postavení, postojů, reakcí atd. mužů a žen v dnešních společnostech.

Společenskopolitický diskurs otázky, zda se má podporovat *diference* mezi muži a ženami anebo jejich *rovnost*.

4. Reifikace genderu a nutnost jeho dekonstrukce

Pro konstruovanou povahu všech společenských jevů v sociologii není místo pro reifikované, tj. zvěčnělé genderové kategorie.

Sociologie musí zodpovědět tyto otázky:

cui bono genderové rozdíly v životních šancích a sociální situace mužů a žen,
jak historicky proměnné jsou rodové a rolové kategorie,
jakým způsobem jsou konstruovány a reprodukovány,

kdo je oním nadřazeným „třetím“ (aktérem či subjektem), který rozhoduje o existenci a reprodukci dvou na sebe vztažených *sociálních* kategorií „muži“ a „ženy“,

tj. kdo garantuje *jednotu difference*.

Nadvláda mužů se neudrží „tradičně“ nebo sama od sebe, ale má své strážce (Giddens).